

Prosesskrift
til
Høyesteretts ankeutvalg

Advokat Ane Stokland

Postadresse: NRK juridisk avd.
0340 Oslo
Besøksadresse: Bj. Bjørnsons pl. 1

Sentralbord: 23 04 70 00
Telefaks: 23 04 85 50
Telefon direkte: 23 04 99 08
Mobil: 95 03 96 18
E-post: ane.stokland@nrk.no

Norsk rikskringkasting as
Foretaksreg.: NO976 390 512 MVA

www.nrk.no

Sak nr. 2011/2012

Ankende parter: Pressen dvs:

Norsk rikskringkasting AS v/styrets leder, 0340 Oslo
Norsk Redaktørforening v/styrets leder, Postboks 624 Sentrum, 0106 OSLO
Norsk Presseforbund v/styrets leder, Postboks 46 Sentrum, 0101 OSLO
Aftenposten AS v/styrets leder, Postboks 1, 0051 OSLO
AS Dagbladet v/styrets leder, Postboks 1184 Sentrum, 0107 OSLO
Verdens Gang AS v/styrets leder, Postboks 1185 Sentrum, 0107 OSLO
Dagsavisen AS v/styrets leder, Postboks 1183 Sentrum, 0107 OSLO
TV 2 AS v/styrets leder, Postboks 7222, 5020 BERGEN
Mediehuset Nettavisen AS v/styrets leder, Pb 9386 Grønland, 0135 OSLO
P4 Radio Hele Norge AS v/styrets leder, Serviceboks 2626, LILLEHAMMER
Fædrelandsvennen AS v/styrets leder, Postboks 369, 4664 KRISTIANSAND S
Bergens Tidende AS v/styrets leder, Postboks 7240,5020 BERGEN
Avisen Vårt Land AS v/styrets leder, Postboks 1180 Sentrum, 0107 OSLO
Bladet Nordlys AS v/styrets leder, Postboks 2515, 9272 TROMSØ
Stavanger Aftenblad AS v/styrets leder, Postboks 229, 4001 STAVANGER
Morgenbladet AS v/styrets leder, Karl Johans gate 25, 0159 OSLO
Klassekampen AS v/styrets leder, Postboks 9257 Grønland, 0134 OSLO
Utrop AS v/styrets leder, Postboks 8962, Youngstorget, 0028 OSLO

Prosessfullmektig: Advokat Ane Stokland
NRK, Juridisk avdeling
RA 42, 0340 Oslo

Ankemotpart: Politiets sikkerhetstjeneste PST v/Oslo statsadvokatembeter
Postboks 8021 Dep
0030 Oslo

Prosessfullmektig: Line Nyvoll Nygaard

1. Innledning

Det vises til tilsvaret fra Oslo statsadvokatembeter på vegne av PST datert 6. januar 2012, samt brev fra Høyesteretts ankeutvalg av 12. januar 2012 der frist for bemerkninger er satt til 19. januar 2012. Pressen vil nedenfor kommentere PSTs tilsvaret.

2. Rett til domstolsprøvelse av innsynskravet etter EMK artikkel 10

Lagmannsretten skriver i sin avgjørelse at innsynsbegjæringen ikke kan tas til følge verken etter strpl § 28 eller på annet grunnlag, og at EMK artikkel 10 – under henvisning til Rt 2007 s 343 - heller ikke gir rett til å fremme innsynsbegjæringen for domstolen.

Som redegjort for i pressens anke, anføres det at artikkel 10 medfører at pressen har krav på innsyn/tilgang til lydopptakene, samt at det foreligger rett til domstolsprøvelse av om det foreligger en krenkelse av artikkel 10. Retten til domstolsprøvelse følger av flere forskjellige selvstendige grunnlag:

For det første følger det av artikkel 10 som ved menneskerettslovens § 3 gjort til norsk rett med forrang. Dette medfører at så lenge pressen pretenderer å ha et krav etter artikkel 10 og de alminnelige søksmålsbetingelsene er oppfylt, vil det foreligge rett til domstolsprøvelse (anken punkt 4.1). Det er ingen søksmålsbetingelse at saken har vært prøvet av overordnet påtalemyndighet. Derimot følger det høyesterettspraksis at det spørsmålet overordnet påtalemyndighet skal behandle, ikke kan overprøves av domstolene. Videre følger det av grunnleggende forvaltningsrett at det ikke er noe krav om uttømming av klagemuligheter før domstolsbehandling. Det må også legges til grunn at klageadgangen er uttømt idet Oslo statsadvokatembeter tidligere har tatt stilling til kravet.

For det annet følger rett til domstolsprøvelse av subsidiaritetsprinsippet (anken punkt 4.1).

For det tredje følger rett til domstolsprøvelse av EMK artikkel 13, jfr artikkel 10 (anken punkt 4.2).

For det fjerde følger rett til domstolsprøvelse av EMK artikkel 6, jfr artikkel 10 (anken punkt 4.2).

Slik denne side ser det, er det mest nærliggende å anse lagmannsrettens behandling av retten til domstolsprøvelse av artikkel 10 og den mangelfulle materielle behandlingen av artikkel 10, som feil ved rettsanvendelsen. Det fremgår imidlertid ikke uttrykkelig av lagmannsrettens avgjørelse at den har vurdert artikkel 13 og artikkel 6, til tross for at disse bestemmelsens var påberopt i pressens støtteskriv til anken til lagmannsretten, punkt 9.

Med dette påberopes det at lagmannsrettens behandling *i tillegg* til feil rettsanvendelse også medfører saksbehandlingsfeil.

Det bes om at Høyesteretts ankeutvalg, eventuelt Høyesterett dersom anken overføres til avdeling, foretar en konkret prøvelse av om det foreligger en krenkelse av artikkel 10 og treffer en realitetsavgjørelse i saken, jfr Rt 2007 side 404. Det vises her til prosessøkonomi, at saken har versert for diverse myndigheter i lang tid, og at det er viktig å få en rettsavklaring.

At pretensjonen er «arguable», må være åpenbart, se pressens anke punkt 5, 6 og 7, jfr også resultatet av tingrettens behandling. At behandling hos Oslo statsadvokatembeter ikke tilfredsstillende artikkel 13 krav til uavhengighet, må også være åpenbart, se anken punkt 4.2. For øvrig minnes det om at artikkel 6 stiller krav til prøvelse ved domstol.

3. Materiell vurdering av EMK artikkel 10

EMK artikkel 10 og rettspraksis fra EMD fastslår at det å nekte pressen innsyn i en sak av stor allmenn interesse vil medføre et *inngrep* i artikkel 10, som – for å være lovlig – må oppfylle kravet om ”nødvendig i et demokratisk samfunn”. Det vil først foreligge en *krenkelse* dersom vilkårene i artikkel 10 annet ledd ikke er oppfylt. Sagt med andre ord: inngrepet er lovlig dersom det er forankret i et av de legitime formål som er opplistet i annet ledd og dersom inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Her synes det som om PST har misforstått når de i tilsvaret skriver at det kan «*ikke være slik at pressens rolle og sakens offentlige interesse i seg selv utløser en rett til tilgang til lydopptakene*» og at «*Å gjøre straffesaksdokumenter offentlig tilgjengelig bare pressen spør og saken har allmenn interesse vil også bryte med en lang norsk rettstradisjon. En eventuell kursendring tilsier at vår nasjonale lovgivning må endres på vesentlige punkter.*»

Det er selvsagt ikke slik at pressens rolle og sakens allmenne interesse i seg selv utløser en innsynsrett. Dersom det foreligger legitime mothensyn som tilfredsstillende nødvendighetskravet, vil det ikke foreligge rett til innsyn etter artikkel 10. Poenget er imidlertid at det må foretas en *konkret* vurdering av om nødvendighetskravet er oppfylt.

I denne saken har PST ikke på noe tidspunkt gitt en eneste relevant begrunnelse for hvorfor det i dag skal være nødvendig å nekte innsyn. Det PST gjør, er å vise til diverse generelle nasjonale taushetsbestemmelser. Nødvendighetskravet er åpenbart ikke oppfylt ved en henvisning til diverse formelle nasjonale taushetsbestemmelser. Retten må etter artikkel 10 foreta en konkret vurdering av om det reelt sett foreligger tvingende samfunnsmessige behov for å nekte innsyn i denne saken. Lydopptakene er for øvrig heller ikke omfattet av de taushetsbestemmelser det er vist til, se nedenfor under punkt 4.

Pressen vil understreke at retten – på samme måte som EMD – plikter å foreta en *konkret* vurdering av om det foreligger *reelle* forhold som taler mot innsyn og som gjør at nødvendighetsvilkåret er oppfylt. Det vises her pressens anke side 18, 19 og den EMD-avgjørelsen som der er sitert: “*In the Court’s opinion, however, the domestic authorities have not demonstrated in a “relevant and sufficient” manner why the grounds generally advanced in support of the prohibition of political advertising also served to justify the interference in the particular circumstances of the applicant association’s case.*”

Dersom ankeutvalget/Høyesterett skulle komme til at lagmannsretten har rett i at stpl § 28 er til hinder for å gi innsyn i lydopptakene, følger det av menneskerettslovens § 3 at artikkel 10 må gå foran, jfr også Rt 2003 s 593 (Valebrokk-kjennelsen).

At pressen er gitt en særskilt beskyttelse etter EMK artikkel 10 pga pressens viktige rolle som ”offentlig vaktbikkje”, følger av lang og entydig praksis både fra EMD og fra Høyesterett. Det er derfor bemerkelsesverdig at PST i sitt tilsvaret nederst på side 9 skriver at «*Pressens rett til tilgang til dokumenter må vurderes etter de samme regler som for enhver annen som ikke har noen tilknytning til saken eller regnes som offentlig myndighet.*» Strpl § 28 må enten tolkes i samsvar med EMK artikkel 10, eller - dersom retten finner at det foreligger motstrid – må artikkel 10 gå foran.

Hensikten med å vise til uttalelsene i Kyrre Eggens Bok «Ytringsfrihet», er at det i juridisk teori - allerede før EMD-avgjørelsene Tarsasag og Kenedi - var antatt at artikkel 10 kan gi

pressen krav på utlevering av informasjon som det offentlige besitter dersom det gjelder en sak av allmenn interesse. At artikkel 10 også gjelder informasjon det offentlige besitter i forbindelse med en rettergangen i en straffesak, må være åpenbart. Artikkel 10 har intet unntak for rettergang i straffesaker. Derimot er de hensyn som taler for innsyn generelt sterkere i slike saker, jfr prinsippet om offentlig rettergang. Her skal det også vises til Aarlis bok «Offentlig rettergang» fra 2010 om nettopp straffesaker og de sitatene som er inntatt på side 21 og 22 i pressens anke, samt bokens side 196 siste avsnitt (side 76 i juridisk utdrag til tingretten) der det uttrykkelig legges til grunn at artikkel 10 kan gi rett til utlevering av saksdokumenter i straffesaker.

PST anfører i sitt tilsvarende at det sentrale med Tarsasag, er at det ikke forelå noen hensyn mot innsyn og at saken derfor ikke har betydning for vår sak. Dette er ikke riktig. Det som var avgjørende i Tarsasag var at det gjaldt en sak av allmenn interesse og at det var en organisasjon med samme funksjon som pressen som ba om innsyn. Så lenge disse to vilkårene er oppfylt vil nektelse av innsyn være et *inngrep* i artikkel 10. En annen sak er at inngrepet, som nevnt, kan være lovlig dersom vilkårene i artikkel 10 annet ledd er oppfylt. Det er først i vurderingen etter annet ledd at eventuelle mothensyn skal vurderes. Videre er det slik at det heller ikke i vår sak foreligger noen reelle mothensyn, og EMD foretar alltid en konkret vurdering av om det foreligger noen reelle mothensyn. (For øvrig skal det påpekes at de mothensynene som var anført i Tarsasag var at: *”the data sought to be accessed had been personal, because it had contained the MP’s personal details and opinions, which would enable conclusions to be drawn about his personality.”*, se avgjørelsen avsnitt 19.)

Det sentrale med Kenedi er at dommen *bekreftet* at artikkel 10 også omfatter informasjonskrav.

Det eneste tilnærmedesvis konkrete hensyn mot innsyn som PST synes å komme med er *«hensynet til å kunne legge en sak bak seg»*. Her må det spørres hvilke aktører PST tenker på. Treholt har samtykket i at pressen får tilgang på lydopptakene. Og opptak fra sakens profesjonelle aktører og forklaringer fra polititjenestemenn i etterkrigshistoriens mest omtalte og omdiskuterte straffesak (der kontrollhensyn er særlig aktuelt) kan ikke unntas offentlighet av hensyn til de som utøver makt på vegne av samfunnet. Dette hensynet oppfyller åpenbart verken kravet til legitimt formål eller nødvendighetskravet.

Slik pressen ser det, foreligger det ingen legitime mothensyn i nærværende sak, jfr også at store deler av forhandlingene allerede den gang gikk for åpne dører. Derimot foreligger det særskilt store grunner til gi innsyn, blant annet: de gjentatte spørsmål som er stilt til myndighetenes behandling av saken (særlig i forbindelse med ransakingene og pengebeviset), kommisjonens manglende åpenhet, ulovlig avlytting og kameraovervåkning, PSTs kritikkverdige håndtering av billed- og bevismateriale, sakens historiske interesse og begrunnelsen for i det hele tatt å oppbevare opptakene, se nærmere pressens anke, punkt 2. Særlig av hensyn til tilliten til politi/PST, påtalemyndighet og det norske rettssystem er det viktig med innsyn. Dette forsterkes ytterligere av de dobbeltrollene tidligere PST-sjef Janne Kristiansen og førstestatsadvokat Lasse Qvigstad har i saken, jfr tingrettens begrunnelse side 12: Ble lagmannsretten i 1985 orientert om den ulovlige overvåkingen og hva kom i så fall ut av den, og i tilfellet ikke, var det aktoratet som besluttet å unnlate det eller var det POT-medarbeidere som tilbakeholdt informasjon overfor aktoratet og lagmannsretten? I tillegg kommer den senere tids avdekking av at leder av gjenopptakelseskommisjonen, Helen Sæter og Janne Kristiansen skal være venninner.

4. PSTs anførte mothensyn

PST anfører som nevnt diverse nasjonale bestemmelser, samt to avgjørelser fra riksadvokaten som de mener generelt taler mot innsyn i saken. Som påpekt over tilfredsstillende disse generelle betraktningene verken kravet i artikkel 10 om legitimt formål eller nødvendighetskravet. Slik pressen ser det, er de anførte bestemmelsene og avgjørelsene heller ikke relevante etter tradisjonell norsk rett, og det skal kort redegjøres for det i dette punktet.

Innledningsvis skal det påpekes at uttalelsene i Rt 2006 s 518 må forstås på bakgrunn av at avgjørelsen er avsagt før vi fikk den rettsavklaring som dommene Tarasag og Kenedi har gitt og at artikkel 10 ikke var påberopt i saken.

Ingen av de bestemmelser som det er vist til i tilsvaret, hjemler en generell taushetsplikt for straffesaksdokumenter. En annen sak er at enkeltopplysninger i straffesaksdokumenter kan være underlagt taushetsplikt under etterforskningen, men dette gjelder imidlertid ikke når sakens hovedforhandling starter og for de opplysninger som der fremkommer.

Videre gjelder strpl § 61a, politilovens § 24 annet ledd og politiinstruksens § 5-5 etter sin egen ordlyd kun for de som utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, og har således allerede av den grunn ingen virkning for rettens lydopptak av rettsforhandlingene.

Når det gjelder bestemmelsen om telefonavlytting i strpl § 216i vises det til tingrettens avgjørelse der det står: *«I den grad slike opplysninger er fremkommet under hovedforhandlingen er det ikke § 216i, men de vanlige innsyns- og graderingsreglene som gjelder.»* Videre kan de vises til at slike opplysninger allerede i 1986 – under bevisopptak for Høyesterett – fremkom for åpne dører, se utskrift fra VG inntatt i juridisk utdrag til tingretten side 100.

Det må for øvrig under enhver omstendighet være klart at de deler av opptakene som ble gjort fra åpne dører ikke er taushetsbelagte. Det gjaldt ingen taushetsplikt for de opplysningene som fremkom under hovedforhandlingens åpne deler i 1985, og det gjelder heller ikke i dag, verken for domstolen, de tilstedeværende eller politi/påtalemyndighet.

Det skal her vises prinsippet om offentlighet i rettspleien. Enhver har en grunnlovfestet rett til å være tilstede ved rettsmøter, og det påligger selvsagt ikke de tilstedeværende taushetsplikt vedrørende de opplysninger som fremkommer under forhandlingens åpne deler. Det foreligger derimot referatrett, jfr domstolslovens § 124, og denne referatretten er ikke tidsbegrenset. Det foreligger også referatrett fra rettsmøter for lukkede dører, med mindre retten har nedlagt forbud mot referat etter dl § 129 eller retten har pålagt de tilstedeværende hemmelighold etter dl § 128.

Prinsippet om at det som fremkommer under rettsforhandlingene ikke er undergitt taushetsplikt er også uttrykkelig inntatt i domstolsloven § 63 a) 3. ledd. Det kan samtidig vises til det som uttales i forarbeidene til denne bestemmelsen, Ot.prp.nr.55 (1997-1998):

”§ 63 a [før tilføyelsen i 3. ledd] må antakelig også forstås slik at det som fremkommer i rettsavgjørelser og rettsmøter, aldri er underlagt taushetsplikt etter § 63 a. Slik taushetsplikt ville være lite forenlig med offentlighetsprinsippet i rettergangen, jf forslaget § 124 første ledd. De begrensningene som bør tillates i offentlighetsprinsippet, gjennomføres først og

fremst ved reglene om lukkede dører, forbud mot offentlig gjengivelse samt i visse tilfeller ved begrensninger i adgangen til å få utskrift av rettsavgjørelser. Bare helt unntaksvis bør egentlig taushetsplikt pålegges for det som kommer frem i rettsmøter og rettsavgjørelser, sml domstoloven § 130 (forslagets § 128), tvistemålsloven §§ 204 flg og straffeprosessloven §§ 117 flg.

For å gjøre det helt klart at taushetsplikt etter domstoloven § 63 a ikke gjelder for noe som er fremkommet i et rettsmøte eller en rettsavgjørelse, foreslås dette sagt i et nytt tredje ledd i § 63 a, jf om dette også foran under punkt 4.1.” [Vår understrekning]

Dersom synspunktet til PST om at opplysninger fremkommet i åpen rett etter en viss tid plutselig skulle være taushetsbelagt, ville det ikke være anledning til å praktisere meroffentlighet slik det i forarbeidene er forutsatt gjort i forhold til pressen (pressens anke, punkt 4.4). Det ville heller ikke vært anledning til å praktisere meroffentlighet slik det for dommer eldre enn 5 år uttrykkelig er forutsatt, blant annet i en rapport fra oktober 2010 fra Domstolsadministrasjonen (arbeidsgruppe nedsatt i samråd med Justisdepartementet med representanter fra tingretten, lagmannsretten, Høyesterett og Domstolsadministrasjonen for gjennomgang av reglene om offentlighet i rettspleien), der det på side 51 uttales følgende:

”Etter arbeidsgruppens oppfatning vil imidlertid kombinasjonen av en hovedregel om at innsyn ikke kan kreves i avgjørelser som er eldre enn fem år og den foreslåtte kodifiseringen av meroffentlighetsprinsippet i en ny § 124a i domstoloven gi en god løsning. Ingen vil ha rettskrav på innsyn i avgjørelser eldre enn fem år, og dette sikrer personvern hensynene. Samtidig vil meroffentlighetsprinsippet medføre at det gis innsyn i eldre avgjørelser når det foreligger saklig grunn, og dette vil normalt være tilfellet når pressen ber om innsyn i en avgjørelse.

Etter arbeidsgruppens oppfatning må det legges til grunn at en innsynsforespørsel fra pressen normalt er saklig begrunnet. Domstolene bør være tilbakeholdne med å overprøve pressens egne vurderinger på dette punktet, og det bør foreligge klare holdepunkter dersom man skal komme til at det ikke foreligger saklig grunn.” [Vår understrekning]

Rapporten er utlagt på følgende nettside:

http://www.domstol.no/upload/Internett_fillister/Da/Publikasjoner/Rapporter/Delrevisjon%20av%20reglene%20om%20offentlighet%20i%20rettspleien.pdf

Heller ikke det midlertidige taushetspålegget lagmannsretten påla de tilstedeværende for over 26 år siden, kan ha betydning nå. Det er her snakk om taushetsplikt ”inntil videre” jfr rettsboken s 48 og 206. Lagmannsretten har således selv forutsatt at pålegget kun skal være midlertidig, jfr også begrunnelsen for oppbevaringen av opptakene – hensynet til allmennhetens innsyn i historiske hendelser. Lagmannsretten har med andre ord selv forutsatt at taushetspålegget opphører når det ikke lengre foreligger saklig grunn til å beskytte innholdet av dem. For så vidt gjelder betydningen av at deler av opptakene formelt sett er gradert, vises det til pressens anke til ankeutvalget punkt 7.1 og 7.2.

PST har vist til riksadvokatens avgjørelser i Lillehammer-saken og Liland-saken. Begge avgjørelsene er fra midten av 1990-tallet, og således før innføringen av menneskerettsloven og før EMK artikkel 10 var gjort til norsk lov med forrang. Etter det pressen forstår, gjelder avgjørelsene begjæringer om innsyn i samtlige av politiets etterforskningsdokumenter i de nevnte sakene, og hensynet til etterforskningen/politiets effektivitet ble av riksadvokaten tillagt avgjørende vekt. Sakene gjaldt ikke forklaringer for retten slik som i nærværende sak. Når det gjelder anførselen om at en innsyns adgang vil kunne medføre at vitner tilbakeholder informasjon, kan det for det første vises til vitneplikten. Og Høyesterett har heller ikke - i de tilfeller der det ikke foreligger vitneplikt - godtatt begrensninger i prinsippet om offentlighet i

rettspleien utfra en slik begrunnelse, se Rt 2007 s 123. Pressen kan ikke se at de nevnte avgjørelsene kan tillegges noe rettskildeværdi i nærværende sak. Sakene er før øvrig påberopt uten at de er fremlagt, og det bes derfor om at de nevnte avgjørelsene fremlegges dersom de påberopes. (Det kan også bemerkes at Liland-saken nettopp viste betydningen av lydopptak fra straffesaken: Et svensk kjærestepar gjorde opptak av vitneforklaringene i retten som skulle vise seg ha stor betydning for avdekkingen av justismordet.)

For øvrig kan det bemerkes at i Sverige er reglene slik at lydopptak fra avsluttede straffesaker er offentlige, se Offentlig rettergang av Aarli, 2010, side 386.

Heller ikke dl § 131a om forbud mot film/lydopptak og avgjørelsen i Rt 2001 s 568, er relevant i forhold til nærværende sak. I nærværende sak er det snakk om innsyn i opptak som allerede er gjort, mens Rt 2001 s 568 gjaldt retten til å gjøre opptak, og da er det andre hensyn som gjør seg gjeldende. Bakgrunnen for forbudet i dl § 131a er at film og lydopptak kan ha en uheldig virkning for behandlingen av saken i retten eller være urimelig belastning for tiltalte, jfr forskrift av 15.11.1985 nr 1910 om fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn under hovedforhandling i straffesak § 3 annet ledd. Ingen av disse forholdene gjør seg gjeldende i nærværende sak – opptakene er allerede gjort og Treholt har samtykke til at pressen gis tilgang til opptakene. For øvrig skal det påpekes at pressen i økende grad de siste årene er gitt tillatelse til å gjøre opptak, særlig fra straffesaker av stor allmenn interesse.

5. Straffeprosesslovens § 28

Denne side har subsidiært anført at tingrettens begrunnelse for å gi innsyn bygger på riktig lovtolkning, og at lagmannsrettens lovtolkning på dette punktet er feil. Tingretten la til grunn at strpl § 28 ikke er noen skranke, slik at domstolen kan gi tilgang til opptakene uten at kravet til rettslig interesse i § 28 er oppfylt. Slik denne side ser det, er det ikke tale om en utvidende tolkning av § 28, men kun en konstatering av at § 28 ikke er noen rettslig skranke mot å gi innsyn.

I tilsvaret på side 9 står det at Kildevernutvalget i 1988, inkludert representanter for media, ikke fant grunn til å foreslå endringer i pressens adgang til andre dokumenter enn dommen. Bakgrunnen for det var at den gang - i 1988 - hadde pressen ikke en gang rett til innsyn/utskrift av straffedommer, og pressens representanter i utvalget hadde mer enn nok med å få på plass en slik rett, og måtte således velge hva som var viktigst og realistiske da. Når det gjaldt andre straffesaksdokumenter forelå i tillegg uttalelsen fra både departementet i Ot prp 35 (1978-1979) side 107 og Stortingets justiskomiteé i Innst O nr 37 (1980-81), gjengitt i pressens anke punkt 4.4.

Når det gjelder grunnlovfestingen av prinsippet om offentlighet i rettspleien i 2004, har denne side allerede påpekt at bestemmelsen ikke direkte gjelder dokumentinnsyn. Men i nærværende sak er det snakk om lydopptak fra selve rettsforhandlingene og da må grunnlovsbestemmelsen ha betydning som *tolkningsmoment*.

Prosesskrivet oversendes ankeutvalget i fire likelydende eksemplarer. I tillegg er ett eksemplar sendt Oslo statsadvokatembeter ved Line Nyvoll Nygaard.

Oslo, 19. januar 2012

A handwritten signature in blue ink, reading "Ane Stokland". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke extending to the right.

Ane Stokland
Advokat

